

استانداردهای سلامت هسته های اولیه، پیش تکثیر، باغات مادری و نهالستان های کیوی

تعاریف:

۱. هسته های اولیه و پیش تکثیری نهال (Basic & Pre-basic Stocks):

هسته های اولیه: مواد گیاهی محدودی از ارقام تجاری هستند که اصالت و سلامت آنها توسط موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال محرز شده و در مکانی محافظت شده و غیر قابل نفوذ به حشرات نگهداری می شوند.

پیش تکثیر: مواد گیاهی برگرفته از هسته های اولیه بوده که اصالت و سلامت آنها توسط موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال محرز شده است. این طبقه به عنوان حلقه بین هسته های اولیه و باغات مادری قرار دارد و مواد گیاهی مورد استفاده برای احداث باغ مادری از آنها تهیه می شود. این مواد گیاهی در مکانی محافظت شده و غیر قابل نفوذ به حشرات نگهداری میشوند.

توضیحات:

۱. هسته های اولیه و پیش تکثیر باید عاری از کلیه پاتوژن های گیاهی سیستمیک باشند.
۲. هسته های اولیه و پیش تکثیری باید در خاکی کاملاً استریل در گلدان و بدون تماس با خاک اسکرین هاوس نگهداری شوند.
۳. جهت جداسازی گلدانهای حاوی هسته های اولیه و پیش تکثیری، کف اسکرین هاوس باید حداقل تا عمق ۸۰ سانتیمتر از سنگریزه پوشیده شده و گلدانها بر روی سکوه های بتنی یا پلاستیکی نگهداری شوند.
۴. به غیر از هسته های اولیه و پیش تکثیری، گیاهان دیگری نباید در اسکرین هاوس موجود باشند. به شعاع ۲۰ متری اسکرین هاوس هم نباید گیاهی موجود باشد.
۵. ضمن ارزیابی چشمی مرتب از نظر سلامت در برابر بیماریهای خاکبرد و هوابرد نظیر شانکر باکتریایی (*Pseudomonas syringae* pv. *actinidiae*)، قارچهای *Rosellinia* و *Phytophthora* spp. و *Armillaria mellea necatrix*، و نماتد های *Meloidogyne* spp. و *Pratylenchus penetrans* باید سالیانه دو بار از نظر عدم آلودگی به بیماری های سیستمیک مورد ارزیابی آزمایشگاهی قرار گیرند.

۲. تاکستان مادری (Mother Blocks):

به تاکستان گیاهانی از ارقام تجاری محصولات سردرختی باغبانی با اصالتی معلوم و کاملاً سالم اطلاق می شود که تحت نظارت موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال در مکانی با فاصله ایزولاسیون استاندارد کاشته شده و از مواد گیاهی آنها برای تولید نهال استفاده می شود.

توضیحات:

۱. تاک های مادری باید عاری از کلیه پاتوژنهای سیستمیک باشند.
۲. پایه و پیوندک تاک های مادری از هسته های اولیه گرفته می شود.
۳. تاکستان های مادری در بیرون از گلخانه و در باغ که خاک آن عاری از نماتدهای *Pratylenchus penetrans*، *Meloidogyne spp.*، قارچهای *R. necatrix*، *A. mellea*، *Phytophthora spp.* بوده و به تائید سازمان حفظ نباتات رسیده، احداث می شوند.
۴. تعیین فاصله حریم امن (فقدان منابع آلودگی) برای باغات مادری به نوع استفاده از باغ، بیماری های قابل انتقال و برد پروازی حشرات ناقل بستگی دارد. در مورد کیوی، حریم امن باغات 200 متر تعیین می شود.
۵. جهت اطمینان از عدم انتقال بیماری های خاکزی، باید آبیاری از نوع تحت فشار باشد و توسط لوله های آبیاری مستقیماً از منبع تامین آب به زمین اصلی متقل گردد.
۶. همه تاک های مادری ضمن ارزیابی چشمی مرتب از نظر سلامت در برابر بیماریهای خاکبرد و هوابرد نظیر *R. necatrix*، *Phytophthora spp.*، *A. mellea* و شانکر باکتریایی، باید سالیانه حداقل یک بار از نظر عدم آلودگی به بیماری های سیستمیک مورد ارزیابی آزمایشگاهی قرار گیرند. در صورت مشاهده آلودگی ضروری است تاک (تاک های) آلوده حذف و با تاک سالم جایگزین شود.

۳. نهال گواهی شده (Certified):

به نهالی اطلاق می شود که اصالت، سلامت و مشخصات ظاهری آن مطابق با استانداردهای مصوب بوده و مواد اولیه آن از باغات مادری تهیه می شود.

توضیحات:

۱. پایه و پیوندک باید از ارقام تجاری شناخته شده بوده و عمل پیوند در زمان مناسب انجام شده باشد.
۲. نهال گواهی شده باید عاری از، نماتدهای *Pratylenchus penetrans*، *Meloidogyne hapla*، *M. arenaria*، *M. javanica*، *M. incognita* و قارچهای *R. necatrix*، *A. mellea*، *Phytophthora spp.* باشند.
۳. نهالستانها باید از سایر منابع آلودگی ۱۰۰ متر فاصله داشته باشند.

جدول ۱) بیماریهای قابل انتقال کیوی

عامل بیماری	انتقال	دامنه میزبانی
<i>Phytophthora spp</i> ^۱	خاک آلوده، آب آلوده، قلمه های آلوده و ادوات کشاورزی	دامنه میزبانی بسیار وسیع
پوسیدگی آرمیلاریایی ریشه ^۲ <i>Armillaria spp</i>	خاک و آب آلوده، نهال های آلوده، قطعات گیاهی آلوده و ادوات کشاورزی	دامنه میزبانی بسیار وسیع
پوسیدگی رزلینیایی ریشه ^۳ <i>Rosellinia necatrix</i>	خاک و آب آلوده، نهال های آلوده، مواد گیاهی آلوده و ادوات کشاورزی	بسیار وسیع (۱۷۰ گونه گیاهی در ۶۳ جنس و ۳۰ خانواده)
<i>Pseudomonas syringae</i> pv. <i>actinidiae</i> (شانکر باکتریایی) ^۴	خاک و آب آلوده، نهال های آلوده، مواد گیاهی آلوده و ادوات کشاورزی، گرده آلوده	<i>Actinidia spp.</i>
<i>Meloidogyne hapla</i> ^۵ <i>M. arenaria</i> <i>M. incognita</i> <i>M. javanica</i>	خاک	پلی فاژ
<i>Pratylenchulus penetrans</i> ^۵	خاک	پلی فاژ

توضیحات:

^۱ روش های ردیابی: تله گذاری و استفاده از محیط های کشت اختصاصی^{۲،۳} روش های ردیابی: بررسی ظاهری اندام های هوایی، طوقه و ریشه^۴ روش های ردیابی: جداسازی از بافت های گیاهی مشکوک